

Також вважаю за необхідність розглянути систему і види покарань, що застосовуються до неповнолітніх. В Україні (ст. 98 КК) до неповнолітніх можуть бути застосовані п'ять покарань як основні (штраф, громадські роботи, виправні роботи, арешт і позбавлення волі на певний строк) та два як додаткові (штраф та позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю). На мою думку, до даного переліку необхідно внести такий вид покарання, як обмеження волі, адже воно має очевидні переваги перед позбавленням волі, дозволяючи мінімізувати негативні наслідки ізоляції від суспільства, забезпечуючи водночас належний вплив на неповнолітнього із його залученням до праці. Наприклад, у Франції, наприклад у справах неповнолітніх можуть бути застосовані такі заходи, не пов'язані з позбавленням волі: передача під нагляд батьків, опікунів або особи, яка заслуговує на довіру; направлення до державного або приватного закладу по вихованню або професійному навчанню; поміщення до медичної або медико-педагогічної установи; поміщення до державної виховної установи з наглядом або до установи виховної корекції (ст. 16 Ордонансу). У Франції допускається наявність приватних місць виконання покарань стосовно неповнолітніх. Належать вони, як правило, благодійним або релігійним общинам. В США неповнолітні відбувають покарання у вигляді позбавлення волі в молодіжних реформаторіях або виховних школах, де встановлені м'якші порівняно з пенітенціарними установами для дорослих режими відбування покарання. В окремих штатах діють пенітенціарії, які називаються центрами денного утримання. Засуджені неповнолітні перебувають тут протягом дня (працюють, навчаються), а на ніч відправляються додому.⁵

Отже, можна сказати, що види покарання щодо неповнолітніх в нашій державі є менш оригінальним, порівняно із законодавством країн Західної Європи, і містить загалом вужчий перелік покарань та інших кримінально-правових заходів, які можуть бути застосовані до цієї категорії осіб.

Отже, в контексті розгляду даного питання мною визначено, що правосуддя щодо неповнолітніх має бути складовою процесу національного розвитку вітчизняного законодавства. І в ст. 9 Конституції України вказано, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Але цього недостатньо, тому що необхідно активно переймати й впроваджувати позитивний досвід розвинених держав в кримінально – виконавче право України, особливо в галузі неповнолітніх правопорушників. Це один зі шляхів до формування здорового правового суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Розенко В.І., Матвійчук В.К. Суб'єкт злочину: Лекція. Київ: Українська академія внутрішніх справ, 1993. С. 5-8.
2. Бадира В.А., Денисов С.Ф., Денисова Т.А., Мінаєв М.М., Хашев В. Г. Кримінально-виконавче право: Навчальний посібник / За ред. Т. А. Денисової.—К.: Істина, 2008. — 400 с.
3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / М.І. Мельник (ред.), М.І. Хавронюк (ред.). – 4. вид., перероб. та доп. – К. : Юридична думка, 2007. – с 430.
4. Мінімальні стандартні правила ООН, які стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх (“Пекінські правила”), прийняті ООН 29 листопада 1985 р. (п. 22.2)
5. Lex Правовий портал України <http://ukr-pravo.at.ua/index/0-922>

Лебідь Павло Юрійович, Мироненко Дмитро Вікторович

⁵ Lex Правовий портал України <http://ukr-pravo.at.ua/index/0-922>

ПРИЧИНИ І УМОВИ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Проблема злочинності неповнолітніх за всіх часів і зараз є актуальною для будь-якого суспільства. Не є тут винятком і сучасне українське суспільство. Адже мова йде про ту його частину, яку воно має підтримувати та всіляко забезпечувати її фізичне, психічне та моральне здоров'я, виховання, підготовку до виконання своєї суспільної ролі за природним законом зміни поколінь. Зрозуміло, що виконання цієї суспільної функції багато в чому залежить від нормального соціального розвитку суспільства в цілому.

Причини й умови скоєння злочинів неповнолітніми загалом такі самі, що й зумовлюють злочинність дорослих. Це такі самі негативні явища і процеси, що відбуваються у суспільстві на макро та мікрорівні. Але з урахуванням особи неповнолітнього вони мають певну специфіку, що пов'язана з особливостями соціально негативних потреб та інтересів неповнолітніх правопорушників.

Злочинність неповнолітніх була предметом вивчення багатьох дослідників: правові аспекти проблеми досліджували В. Кудрявцев, Г. Мінковський, М. Костицький, В. Нор, О. Тузов, Заросинський Ю.

На нашу думку вплив соціальних умов, суперечливостей у розвитку суспільства на характер морального формування особистості є вирішальним у поясненні протиправної поведінки неповнолітнього. Процеси та явища економічного, ідеологічного, культурно виховного характеру, що відбуваються у суспільстві, головним чином і детермінують поведінку дітей і підлітків. Ці процеси у загальній формі визначають умови життя у суспільстві, надають своєрідності діяльності по вихованню і навчанню неповнолітніх, формуючи їх особистість.

Саме до процесів і явищ соціальної дійсності, що створюють негативні умови для життя і виховання неповнолітніх та сприяють скоєнню ними злочинів належать: значна соціальна диференційованість неповнолітнього населення за рівнем матеріального забезпечення, соціальним статусом; порушення принципів оплати праці; споживання грошових і матеріальних благ; процес розладу сім'ї, що супроводжується суттєвою зміною традиційного ставлення до виховання неповнолітніх; алкоголізм, нервово-психічні захворювання та хронічні захворювання батьків та інших осіб, що відповідають за виховання дітей та підлітків; низька правова свідомість батьків та дітей.

До чинників, які обумовлюють злочинну поведінку неповнолітніх можна віднести наступне: негативний вплив сім'ї; недоліки у шкільному вихованні; незайнятість суспільною працею; негативний вплив мікросередовища; вади у діяльності правоохоронних органів, щодо профілактики злочинів неповнолітніх.

Майже третину злочинів неповнолітні скоюють у співучасті з дорослими. І не завжди дорослі є лідери злочинних угруповань. Для злочинності неповнолітніх, як правило, характерна корислива мотивація. Тобто до скоєння злочину неповнолітнього підштовхує потреба в престижі, в самоствердженні, потреба в ризику, емоційна нестійкість, агресивність, відхилення в психічному розвитку, низька самоповага, неадекватна самооцінка. Неповнолітні злочинці, як правило, не прагнуть пов'язувати своє майбутнє з навчанням.

Протягом останнього часу можна побачити стрімке поширення наркоманії та наркозлочинів серед неповнолітніх.

Зміни які в даний час відбуваються у суспільстві суттєво впливають на криміногенну обстановку в цілому і відповідно на причини та умови злочинності неповнолітніх. Так, кожен 8 – 9 злочин в Україні вчиняється неповнолітніми. Майже кожен другий злочин скоюється підлітками у групі; частіше з особливою жорстокістю і цинізмом.

Однією з причини злочинності неповнолітніх є анти суспільна діяльність дорослих осіб. Тому необхідно всебічно посилити боротьбу з тими, хто втягує підлітків у злочинну діяльність, пияцтво, наркоманію, азартні ігри, жебрацтво.

У кримінологічній літературі найчастіше підкреслюється значення кримінального впливу середовища на неповнолітніх. При цьому особлива увага приділяється мікросередовищу – сфері безпосереднього спілкування неповнолітніх.

Особливу роль у соціалізації неповнолітніх відіграє сім'я. Сім'я виконує декілька функцій, одна з них – виховна. Саме у сім'ї дитина навчається сприймати світ, набирається життєвого досвіду. Виховання правової культури починається також у сім'ї. Потрібно зазначити, що існує «сімейна злочинність», коли підлітки втягуються у злочинну діяльність членами родини, у тому числі батьками, і не тільки у жебрацтво, а й у крадіжки, проституцію, тощо.

Серед загальносоціальних причин та умов злочинності неповнолітніх в Україні найбільше виділяються:

- неповнолітні особи які вчиняють суспільнонебезпечні діяння, проживають у сім'ях, з низьким або дуже низьким матеріальним статком;
- зниження купівельної спроможності більшості населення;
- постійний дефіцит грошей у сім'ях, несвоєчасна виплата заробітної плати, стипендій та пенсій у сім'ях, де проживають неповнолітні.

Не менш важливою причиною злочинності неповнолітніх є їх незайнятість. Зазначимо, щодо традиційних чинників незайнятості неповнолітніх, коли сім'я або добре забезпечена, щоб утримувати неповнолітнього, або фактично втратила свій соціальний статус і не має змоги контролювати його поведінку, нині додалося безробіття молоді. Щорічно тисячам випускників середніх шкіл і профучилищ не вдається працевлаштуватись, і багато підприємств відмовляються брати на роботу підлітків. Керівництво професійних училищ подекуди попереджає учнів, що роботою вони не забезпечуватимуться. Не можуть знайти постійної роботи і більшість "відсіяних" зі шкіл. Як результат — майже половина неповнолітніх злочинців ніде не вчилися і не працювали.

Проаналізувавши ситуацію, ми дійшли висновку що держава приділяє недостатньо уваги цьому питанню і щоб поліпшити ситуацію в нашій країні щодо протидії злочинності серед неповнолітніх, ми пропонуємо вжити наступних заходів, а саме:

- 1) Розробити методичні матеріали (посібник) для співробітників спеціальних органів та установ для дітей, а також служб у справах дітей з профілактики злочинності в підлітковому оточенні, в якому викласти законодавчі та нормативні акти, які регламентують роботу з неповнолітніми правопорушниками;
- 2) Для змістовного дозвілля, попередження негативних проявів серед неповнолітніх, службам у справах дітей та кримінальній міліції у справах дітей необхідно здійснити перевірки позашкільних навчальних закладів та підліткових клубів за місцем проживання незалежно від форм власності, проаналізувати стан та ефективність їх роботи, в разі потреби внести пропозиції органам місцевої виконавчої влади щодо відновлення роботи тих із них, які були закриті або використовуються не за призначенням;

3) Для попередження злочинності серед неповнолітніх, кримінальній міліції у справах дітей та службам у справах дітей залучити громадські формування та організації, добровільні народні дружини, населення до розробки заходів щодо форм взаємодії та їх участі в охороні громадського порядку.

Зважаючи на вищесказане ми також вважаємо, що молодь потрібно залучити до безпосередньої участі в житті суспільства з тим, щоб вона набувала соціального досвіду, засвоювала моральні норми, загальнолюдські цінності. Тільки держава має визначити соціальний статус молоді в суспільстві, надати їй можливість для всебічного розвитку, підвищення загальнокультурного та професійного рівня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Веселуха В. Соціальний і правовий статус неповнолітніх і його вплив на віктимну поведінку // Право України. — 1999. — № 7. — С. 93—97.
2. П а в л о в И.П. Поли. собр. соч. — 1949. — Т. 4. — С. 454.
3. КрайгГрэйс. Психология развития. — 7-ое международ, изд. — СПб. — М.-Х. -Минск, 2000. — С. 170—171.
4. КрайгГрэйс. Вказ. праця. — С. 170, 173—174.
5. ЧанцеваИ. Неужели прав Ломброзо? // Комсомол, правда. — 1990. — 8 июля.
6. Коваленко Г. Для 17,7 тысяч подростков лето запомнилось пребыванием в кутузке // Сегодня. — 2003. — 6 окт.
7. Кругликов Р.И. Детерминизм и память // Вопросы философии. — 1980. — № 6. — С. 150.
8. АнкудиноваГ. Цветы улицы // Своя газета. — 2003. — 13 окт.

Лопата Наталя Олександрівна

Студентка 4 курсу напряму підготовки «Правознавство»
Дніпропетровський університет ім. Альфреда Нобеля.

м.Дніпропетровськ

Науковий керівник: Чебикіна Т.С.
старший викладач

УЧАСТИЕ ФИЗИЧЕСКОГО ЛИЦА-ЖЕРТВЫ В ФОРМИРОВАНИИ КРИМИНОГЕННОЙ СИТУАЦИИ

В современном мире число преступлений стремительно растет. Ежедневно из средств массовой информации мы узнаем о все новых и новых изобретениях современных преступников, о том, что жертвой преступления теперь может стать каждый из нас. Так как же уберечься от этого?

В конце XIX—начале XX в. тема жертвы стала отчетливо звучать в сочинениях уже не только литераторов, но и юристов, психологов и, конечно, криминологов. Среди первооткрывателей виктимологической темы Ф. Т. Джас и А. Фейербах. [3, стр.19-20]. Фрагментарные исследования роли жертвы в преступлении предпринимались многими учеными. Так, в учебнике Э. Сазерленда «Криминология» третья глава посвящена жертвам преступления [1, стр.182; 2, стр.107-108].

По мнению этих и ряда других ученых многое в поведении жертвы толкает преступника на совершение данного преступления либо же каким-то образом способствует его совершению.

Например, возраст жертвы играет немаловажную роль. Психофизические особенности детского и подросткового возраста — любопытство, жажда приключений, доверчивость, внушаемость, неумение приспособливаться к условиям, в которых возникает необходимость находиться, беспомощность в конфликтных жизненных ситуациях, наконец (в ряде случаев), физическая слабость — обуславливают повышенную виктимность этой возрастной группы.